

COMPETENTIEPROFIEL

Specialisten Ouderengeneeskunde Korsakov

Het Competentieprofiel Specialisten Ouderengeneeskunde Korsakov is een product van het Korsakov Kenniscentrum, het kennisnetwerk van zorgorganisaties die gespecialiseerd zijn in de zorg voor en behandeling van mensen met het syndroom van Korsakov.

Overnemen van inhoud, geheel of gedeeltelijk, is toegestaan mits met bronvermelding.

Copyright
© april 2025

Vrijwaring

Wij hebben de grootst mogelijke zorg besteed aan de samenstelling van deze handreiking. Desondanks accepteren wij geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden in de informatie, noch voor schade, overlast of ongemak dan wel andersoortige gevolgen die voortvloeien uit of samenhangen met het gebruik van de informatie.

Inleiding

In het kader van kwaliteitsborging binnen de zorg voor mensen met het Syndroom van Korsakov is een specifiek competentieprofiel ontwikkeld voor Specialist Ouderen Geneeskunde werkzaam binnen deze doelgroep. Dit profiel vormt een aanvulling op het algemene competentieprofiel voor Specialist Ouderen Geneeskunde, zoals eerder opgesteld door Verenso (2019). Het beoogt recht te doen aan de complexe zorgvragen en specifieke deskundigheid die vereist zijn binnen deze bijzondere doelgroep. Voor de functie Specialist Ouderen Geneeskunde Korsakov bestond tot op heden nog geen doelgroep-specifiek competentieprofiel. Daarom is deze nu in ontwikkeling gebracht. De beschrijving van rollen en competenties is gebaseerd op het CanMEDS-model, een internationaal erkend model voor competentiegericht opleiden en beoordelen. CanMEDS onderscheidt zeven rollen van de zorgprofessional: medisch behandelaar, communicator, samenwerkingspartner, wetenschapper, gezondheidsbevorderaar (maatschappelijk handelen), organsiator en reflectieve professional. Deze rollen vormen samen een kader voor het handelen van de Specialist Ouderen Geneeskunde binnen de context van Korsakovzorg.

De ontwikkeling van dit profiel is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de voorzitters van de Medische Vakgroep Korsakov en kent een zorgvuldige totstandkoming. Een conceptversie van het competentieprofiel is meerdere keren voorgelegd aan focusgroepen bestaande uit betrokken professionals. De feedback die hieruit voortkwam is stapsgewijs verwerkt, waarna het profiel opnieuw is voorgelegd en verfijnd. Dit iteratieve proces heeft uiteindelijk geleid tot de definitieve versie van het competentieprofiel.

De definitieve versie van dit profiel is vastgesteld in maart 2025. De eerstvolgende herziening staat gepland voor maart 2029. Met dit profiel wordt beoogd duidelijkheid te scheppen over de benodigde competenties van de Specialist Ouderen Geneeskunde in de Korsakov-zorg en wordt tegelijkertijd een bijdrage geleverd aan de verdere professionalisering van het vakgebied.

Beschrijving van rollen en competenties

Competenties zijn een combinatie van kennis, vaardigheid en houding die in het gedrag van de professional terug te zien zijn:

Kennis, de competentie betreft vooral de kennis van de professional

Vaardigheid/houding, de competentie betreft vooral de vaardigheid en/of de beroepshouding van de professional.

In algemene zin worden voor het profiel van de SO in relatie tot de doelgroep Korsakov, de volgende wezenlijke elementen benoemd:

- Kennis van het ziektebeeld met de specifieke cognitieve stoornissen, veelvoorkomende somatische en psychiatrische comorbiditeit en gedragskenmerken
- Out-of-the-box denken
- Kunnen omgaan met grensoverschrijdend en zorgmijndend gedrag, craving en complexe sociale relaties
- Tegen een stootje kunnen

Bij de indeling van de competenties wordt de indeling van Verenso gevolgd.

Kernrol 1 Ik als medisch behandelaar...

Binnen deze rol is de specialist ouderengeneeskunde een medisch expert in de geïntegreerde en persoonsgerichte behandeling van mensen met het Syndroom van Korsakov. De specialist richt de behandeling, indien mogelijk en gewenst, op behoud, verbetering en begeleiding bij afname van functioneren, afgestemd op de complexe en langdurige zorgbehoefte. De specialist werkt samen met andere disciplines om de zorg af te stemmen op de wensen van de cliënt, met als doel optimale regie en kwaliteit van leven voor de mens met Korsakov

Kennis

- 1 heb diepgaande kennis van het Syndroom van Korsakov en ben op de hoogte van de specifieke Zorgstandaard Korsakov

Vaardigheid/Houding

- 1 heb affiniteit met de doelgroep en de daarbij voorkomende specifieke omgang én werkzaamheden die dit met zich meebrengt
- 2 kan mijn handelen afstemmen op zoals deze in de Zorgstandaard Korsakov beschreven staat
- 3 kan gemotiveerd afwijken van de richtlijnen en de Zorgstandaard (kennis en wetenschap) en beschik over inventiviteit die kan leiden tot een andere, practice based, benadering en behandeling
- 4 ontwikkel behandelplannen waarbij niet-medicamenteuze (o.a. mediatieve) en medicamenteuze interventies nauwkeurig worden afgewogen en doelgericht worden ingezet inzake behoud en/of verbetering van kwaliteit van leven van de cliënt en diens omgeving
- 5 ben in staat om met grote lijdensdruk en machteloosheid bij cliënten, naasten of anderen om te gaan, adequaat te handelen (o.a. palliatieve zorg) en te blijven sturen op samenwerking en onderlinge steun
- 6 kan juridisch ethische dilemma's herkennen (o.a. aangaande kwaliteit van leven, alcoholge- en misbruik, bewust afzien van behandelen) en ondersteun bij het maken van juiste afwegingen van belangen van cliënten, naasten en professionals, om tot respectvolle en gedragen oplossingen te komen, ook als dit onvrijwillige zorg in het kader van de WZD betreft

- 7 ben op de hoogte van alle juridische en wettelijke maatregelen die specifiek betrekking hebben op de doelgroep Korsakov (o.a. de WZD) en kan deze uitvoeren in verbinding met alle betrokken partijen

Kernrol 2 Ik als communicator...

Binnen deze rol creëert en onderhoudt de specialist ouderengeneeskunde een effectieve behandelrelatie met mensen met het Syndroom van Korsakov, met aandacht voor hun cognitieve beperkingen en sociale context. De specialist communiceert op motiverende en empathische wijze, gebruikt passende gespreks- en interventietechnieken, en stemt de communicatie af op het begripsniveau van de cliënt. Gezamenlijke besluitvorming en afstemming met naasten en het behandelteam zijn hierbij vanzelfsprekend.

Kennis

- 1 beschik over gespreks- en interventietechnieken (Empathisch Directieve Benadering, presentie, non-verbale en verbale communicatie) relevant voor het werken met mensen met Korsakov, waarbij vaak sprake is van een combinatie van executieve stoornissen, psychiatrische problematiek en psychosociale uitdagingen

Vaardigheid/Houding

- 1 communiceer effectief met naasten en investeer in het herstellen/versterken van hun contact met de cliënt, specifiek door informatie te verschaffen en adequaat door te verwijzen naar de juiste disciplines

Kernrol 3 Ik als samenwerkingspartner...

Binnen deze rol werkt de specialist ouderengeneeskunde intensief en op basis van gelijkwaardigheid samen met andere zorgprofessionals en externe partijen binnen en buiten het Korsakov-netwerk. De specialist levert een actieve bijdrage aan kennisuitwisseling, interdisciplinaire afstemming en gezamenlijke besluitvorming, met als doel samenhangende en hoogwaardige zorg voor mensen met Korsakov.

Vaardigheid/Houding

- 1 ben in staat om intensief methodisch en op basis van gelijkwaardigheid samen te werken in een team met allerlei verschillende zorgprofessionals en bied effectieve intercollegiale- en externe consultatie ter verbetering van de Korsakov-zorg
- 2 heb een effectieve interdisciplinaire samenwerking binnen het Doelgroepnetwerk Korsakov en andere externe partijen, waarbij ik bijdraag aan een optimale relatie en verdere kennisuitwisseling en -ontwikkeling

Kernrol 4 Ik als wetenschapper...

Binnen deze rol draagt de specialist ouderengeneeskunde bij aan de ontwikkeling en implementatie van richtlijnen, beleid, behandelprotocollen en zorgprogramma's die de zorg voor mensen met Korsakov verbeteren. De specialist is op de hoogte van de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen binnen het vakgebied en het Kennisnetwerk, en werkt actief mee aan onderzoeksinitiatieven en de toepassing van onderzoeksresultaten in de praktijk. De specialist past de meest actuele wetenschappelijke inzichten toe op de specifieke context van de patiënt en blijft zich voortdurend ontwikkelen binnen een zelfonderhouden leercyclus.

Vaardigheid/Houding

- 1 participeer in richtlijn- en beleidsontwikkeling, relevante onderzoeken, behandelprotocollen, zorgprogramma's, kwaliteitsborging, vakgroepen en/of wetenschappelijke publicaties om de Korsakov-zorg te verbeteren
- 2 ben op de hoogte van ontwikkelingen op het gebied van wetenschappelijk onderzoek (vanuit het Kennisnetwerk), denk mee over de onderzoeksinfrastructuur én werk actief aan de implementatie van de uitkomsten van onderzoek

Kernrol 5 Ik als gezondheidsbevorderaar...

Binnen deze rol bevordert de specialist ouderengeneeskunde de gezondheid, autonomie en kwaliteit van leven van mensen met Korsakov, met respect voor hun autonomie en de belangen van anderen. De specialist is op de hoogte van interventies zoals Foutloos Leren en draagt bij aan de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van zorgverleners over Korsakov. De specialist signaleert maatschappelijke ontwikkelingen en trends die de gezondheid en het welzijn van de doelgroep beïnvloeden, en draagt bij aan de implementatie van passende zorgmaatregelen.

Kennis

- 1 ben op de hoogte van de interventie Foutloos Leren ter verhoging van de kwaliteit van leven en autonomie van de cliënt

Vaardigheid/Houding

- 1 draag bij aan een gezonde levensstijl, persoonlijke verzorging en veiligheid van de cliënten, waarbij ik grenzen bewaak en indien nodig intervenieer, uitgaand van de autonomie van de cliënt en diens opvattingen en rekening houdend met de belangen van anderen en de omgeving
- 2 draag bij aan het vergroten van kennis en vaardigheden van zorgverleners/artsen specifiek t.a.v. de gedragskenmerken en beperkt ziekte-inzicht van de mens met Korsakov
- 3 ben in staat om op meta-niveau, voor de volledige doelgroep Korsakov, ontwikkelingen en trends te signaleren en daarmee bij te dragen aan de gezondheid en welzijn bij cliënten

Kernrol 6 Ik als organisator...

Binnen deze rol toont de specialist ouderengeneeskunde leiderschap in het vernieuwen en verbeteren van de zorg voor mensen met Korsakov. De specialist maakt duidelijke samenwerkingsafspraken met teams, management en relevante netwerken, en zorgt voor effectieve besluitvorming, ook wanneer de specialist tegen barrières zoals cultuur of sociale druk in moet werken. De specialist organiseert zijn werkzaamheden op basis van een gemeenschappelijke visie binnen de vakgroep en organisatie, en is actief in verschillende zorgcontexten, zowel binnen instellingen als in netwerken.

Vaardigheid/Houding

- 1 toon leiderschap in het vernieuwen en innoveren van zorg voor de doelgroep Korsakov
- 2 maak heldere samenwerkingsafspraken met teams, management, netwerken en relevant bestuur voor de organisatie van specifieke Korsakov-zorg
- 3 kan relevante, gedeelde besluitvormingsprocessen opstarten en tot een goed einde begeleiden, eventueel tegen heersende cultuur, normen, sociale druk of andere barrières in

Kernrol 7 Ik als reflectieve professional ...

Binnen deze rol reflecteert de specialist ouderengeneeskunde regelmatig op zijn eigen functioneren, waarden, normen en grenzen. De specialist ouderengeneeskunde blijft zich ontwikkelen, handelt binnen zijn grenzen van kennis en kunde, en is zich bewust van de voorbeeldfunctie die de specialist vervult, met name in het omgaan met het complexe gedrag van mensen met Korsakov.

Vaardigheid/Houding

- 1 reflecteer op mijn eigen functioneren en emotionele welzijn, mijn eigen waarden en normen én mijn persoonlijke en professionele grenzen
- 2 blijf mezelf ontwikkelen en handel binnen mijn grenzen en kunde waarbij ik me bewust ben van de voorbeeldfunctie die ik vervul, specifiek in het omgaan met complex gedrag van (groepen) mensen met Korsakov

